

POLITIETS
SIKKERHETSTJENESTE

Postboks 4773 Nydalen
0421 OSLO
post@pst.politiet.no
Tlf.nr. 23 30 50 00
Besøksadresse:
Nydalen allé 35

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 22/03364-4
Dato: 8. august 2022

Høring av forslag til lov om informasjonstilgang m.m for Ekstremismekommisjonen

Politets sikkerhetstjeneste (PST) viser til høring 20. juni 2022 om forslag til lov om informasjonstilgang m.m for Ekstremismekommisjonen.

Ekstremismekommisjonen ble oppnevnt av regjeringen 10. juni 2022 og skal fremme anbefalinger for å forbedre landets evne til å forebygge radikalisering og fremvekst av ekstremisme.

Lovforslaget gir kommisjonen tilgang til informasjon som er nødvendig for at kommisjonen skal kunne utføre sine oppgaver på en best mulig måte. Kommisjonens anbefalinger skal, i tillegg til kommisjonens øvrige arbeid, bygge på en gjennomgang av alvorlige saker som omhandler ekstremisme og dette kan gjelde saker om terrorhandlinger eller andre handlinger som faller inn under gjerningsbeskrivelsen i straffeloven kapittel 16, 17 eller 18.

I arbeidet med lovforslaget har departementet lagt vekt på enkeltindividets personvern og andre hensyn som begrunner at informasjon kan være underlagt taushetsplikt, og samtidig sikre at kommisjonen skal kunne utføre arbeidet på en funksjonell måte. Departementet har vurdert at det er nødvendig med en egen lovregulering av kommisjonens arbeid da det ikke vil være tilstrekkelig å basere arbeidet på informasjon fra åpne kilder og at anonymisering eller samtykke vil være tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag til å sikre tilgang til nødvendige opplysninger.

Forslaget inneholder regler om informasjonstilgang, taushetsplikt, rettsgrunnlag for behandling av personopplysninger for kommisjonen og forbud mot at disse opplysningene kan brukes som bevis i en senere retts sak. Det skal ikke være opplysningsplikt overfor kommisjonen.

Generelt:

PST er svært positive til det arbeidet kommisjonen skal gjøre. En av PSTs hovedoppgaver er å forbygge og etterforske sabotasje og politisk motivert vold og overtredelse av

straffelovens bestemmelser om terror, jf. politiloven § 17 b, og anbefalingene fra kommisjonens arbeid vil gi verdifulle bidrag til PSTs arbeid på dette feltet.

PST legger til grunn at kommisjonen ønsker å ha tilgang til opplysninger fra PST og at kommisjonens medlemmer skal sikkerhetsklareres.

Hoveddelen av den informasjonen PST besitter som en sikkerhets- og etterretningstjeneste er gradert informasjon etter sikkerhetsloven, og det er derfor viktig at kommisjonens behandling av gradert informasjon skjer på en betryggende måte. Kommisjonens taushetsplikt etter forvaltningsloven er omtalt flere steder i høringsnotatet, mens bruk og sikring av gradert informasjon ikke har samme omtale. Det kan synes som man legger til grunn at taushetsbelagt informasjon etter forvaltningsloven og gradert informasjon vurderes som like størrelser. Sikkerhetsloven og behandling av gradert informasjon er ikke nevnt under punktet om gjeldende rett og tilgangen til gradert materiale er kun kort behandlet på side 26 i høringsbrevet. PST har derfor konsentrert sitt innspill til dette punktet.

Tilgang til gradert informasjon:

PST mener at det er behov for en nærmere regulering av kommisjonens tilgang til gradert informasjon og foreslår at det bør være en egen bestemmelse i loven som regulerer forholdet til sikkerhetsloven.

Det fremgår av høringsnotatet at sakene som skal gjennomgås må ha hatt alvorlige konsekvenser, for eksempel ved at den personen saken gjelder har begått eller forsøkt å begå alvorlige straffbare handlinger. Sakene er imidlertid ikke begrenset til straffesaker. En stor andel av de sakene PST arbeider med er forebyggende saker der det enda ikke er begått straffbare forhold, og hvor vedkommende ikke er klar over at PST besitter opplysninger om dem. Det vil i mange tilfeller være kritisk dersom personene får informasjon eller kan gjenkjenne seg i materialet som kommisjonen offentliggjør. Det må derfor blant annet sikres at kommisjonen ikke tar direkte kontakt med de personene som de mottar graderte opplysninger om og PST må være involverte før noe materialet gjøres tilgjengelig for offentligheten.

PST har merket seg at tilgangen til opplysningene skal være begrenset til de opplysningene som er nødvendige for at kommisjonen skal kunne ivareta de oppgavene som følger av mandatet, samt at det ikke foreligger noen opplysningsplikt til kommisjonen. PST ønsker å bidra med den informasjonen det bes om tilgang til, men vil opplyse om at det kan foreligge forhold som medfører at informasjon ikke kan deles. Eksempelvis kan PST ikke dele informasjon mottatt fra samarbeidende tjenester uten at dette er avklart med den enkelte tjenesten. Videre vil sensitiv kildeinformasjon, metodikk og pågående operative saker måtte vurderes svært nøye før tilgang gis. PST antar imidlertid at slike opplysninger ikke vil være nødvendig for kommisjonen å få tilgang til.

Det må også vurderes konkret for den enkelte sak hvorvidt kommisjonen skal ha tilgang til opplysninger innhentet fra enkeltkilder eller om det er tilstrekkelig at tilgangen begrenses til analyserapporter. Det er uklart for PST om kommisjonene skal ha direkte adgang til PSTs registre og systemer. Dette kan i så fall medføre at kommisjonen får tilgang til uverifiserte opplysninger uten at medlemmene nødvendigvis har trening i å

forstå etterretningsopplysninger og hva som kan sluttes ut fra de enkelte opplysningene. Dette må avklares og løses på en god måte.

Innsyn:

I lovforslaget er det lagt opp til at det kan bes om innsyn i kommisjonens materiale og at Datatilsynet vil være klageinstans. Etter PSTs regelverk for behandling av opplysninger er det ikke innsynsrett i saker hos PST, jf. politiregisterloven § 66. I tillegg er det egne regler i sikkerhetsloven for innsyn i graderte opplysninger. Det må sikres at de samme reglene gjelder der det bes om innsyn hos kommisjonen.

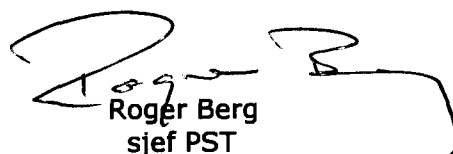
Sikkerhetsklarering og oppbevaring av gradert informasjon m.m.:

PST kan ikke se at det fremgår av utkastet hvilke klareringsnivå man mener er nødvendig for tilgang til relevant informasjon. Dette bør avklares. Når det gjelder spørsmålet om hvem som skal være klareringsmyndighet mener PST at vi vil være nærmest til å behandle klareringssakene til de kommisjonsmedlemmene som ikke er klarert på nødvendig nivå. Etter PSTs vurdering er tjenesten nærmest til å vurdere de særegne hensyn som gjør seg gjeldende i PSTs saker.

Det er lagt opp til at dokumentmaterialet til kommisjonen skal avleveres til arkivdepot når kommisjonen har avsluttet sitt arbeid. PST legger til grunn at dersom det er graderte dokumenter eller opplysninger i dette materialet, vil det behandles etter reglene for arkivering av gradert informasjon.

Avslutningsvis:

Som sagt er PST svært positive til kommisjonens arbeid og ønsker å gi tilgang til opplysninger det er behov for slik at kommisjonen får et best mulig informasjonstilfang å bygge sitt arbeid på. PST forvalter imidlertid gradert informasjon og er pålagt å sikre at regelverket for å behandle slik informasjon overholdes. PST bidrar gjerne i den videre prosessen rundt tilrettelegging for kommisjonens arbeid.

Roger Berg
sjef PST

Kopi:
Justis- og beredskapsdepartementet